

ΜΕΛΕΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ - ΟΙ ΥΠΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Οι υποθετικές προτάσεις είναι **επιρρηματικές** προτάσεις, που δηλώνουν την προϋπόθεση ή τις συνθήκες κάτω από τις οποίες συμβαίνει κάτι.

Τις χαρακτηρίζουμε ως **υπόθεση**, ενώ την πρόταση που προσδιορίζεται από την υποθετική τη χαρακτηρίζουμε ως **απόδοση**.

Ο συνδυασμός υπόθεσης και απόδοσης ονομάζεται **υποθετικός λόγος**.

Εισάγονται:

με τους υποθετικούς συνδέσμους

- *si* (όταν είναι καταφατικές)
- *nisi* (όταν είναι αρνητικές)

[Ουσιαστικά έχουμε έναν υποθετικό σύνδεσμο σε αντίθεση με τα αρχαία ελληνικά, όπου έχουμε τέσσερις.]

σημείωση: Όταν σε καταφατική πρόταση αντιπαράκειται η αρνητική της, τότε η δεύτερη αυτή υπόθεση εισάγεται με το *si non* (ελλειπτικά με το *si non* ή το *si minus*). Στα κείμενα του σχολικού βιβλίου που εξετάζονται στις πανελλαδικές εξετάσεις **δεν συναντάμε** τέτοια περίπτωση.

Υποθετικοί λόγοι

Στα λατινικά έχουμε μόνο τρία είδη υποθετικών λόγων:

1. Το **1ο** είδος εκφράζει **ανοιχτή υπόθεση** (δεν δηλώνεται δηλαδή αν αληθεύει ή όχι).

Εκφέρεται:

Υπόθεση: οριστική οποιουδήποτε χρόνου

Απόδοση: οποιαδήποτε έγκλιση

Οι συνηθέστερες μορφές του είναι:

υπόθεση: ενεστώτας → απόδοση: ενεστώτας (για το παρόν)

υπόθεση: παρακείμενος [ή παρατατικός] → απόδοση: παρακείμενος [ή παρατατικός] (για το παρελθόν)

υπόθεση: μέλλοντας [ή συντελ. μέλλοντας] → απόδοση: μέλλοντας (για το μέλλον)

σημείωση: στην 3η μορφή του αποδίδει ουσιαστικά το **προσδοκώμενο** της αρχαίας ελληνικής.

π. χ.

si hoc dicit, errat. (= αν λέει αυτό το πράγμα, κάνει λάθος): ανοιχτή υπόθεση στο παρόν.

si hoc dixit, erravit. (= αν είπε αυτό το πράγμα, έκανε λάθος): ανοιχτή υπόθεση στο

παρελθόν.

si hoc dicit, errabit. (= αν πει αυτό το πράγμα, θα κάνει λάθος.): ανοιχτή υπόθεση στο μέλλον.

Si **habet** Asia suspicionem quandam luxuriae, Murenam laudare **debemus** = Αν κρύβει η Ασία κάποια υποψία τρυφής, οφείλουμε να επαινέσουμε τον Μουρήνα: ανοιχτή υπόθεση στο παρόν. [30]

2. Το 2ο είδος εκφράζει υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα (ή το απραγματοποίητο).

Εκφέρεται:

Υπόθεση: υποτακτική παρατατικού

Απόδοση: υποτακτική παρατατικού

}

για το παρόν

Υπόθεση: υποτακτική υπερσυντελικού

Απόδοση: υποτακτική υπερσυντελικού

}

για το παρελθόν

π. χ.

si hoc diceret, erraret (= αν έλεγε αυτό το πράγμα, θα έκανε λάθος): υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα για το παρόν.

si hoc dixisset, erravisset (= αν είχε πει αυτό το πράγμα, θα είχε κάνει λάθος): υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα για το παρελθόν.

Quae iacerent in tenebris omnia, nisi litterarum lumen accederet. = Αυτά θα βρίσκονταν όλα στο σκοτάδι, αν δεν τα συνόδευε το φως των Γραμμάτων.: υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα για το παρόν. [32]

σημείωση 1: η υποτακτική του παρατατικού ή του υπερσυντελικού της λατινικής αντιστοιχεί στη δυνητική οριστική της αρχαίας ελληνικής.

σημείωση 2: στα κείμενα θα συναντήσουμε και μικτά παραδείγματα: η υπόθεση να αναφέρεται στο παρελθόν (με υποτακτική υπερσυντελικού) και η απόδοση στο παρόν (με υποτακτική παρατατικού).

3. Το 3ο είδος εκφράζει υπόθεση δυνατή ή πιθανή.

Εκφέρεται:

Υπόθεση: υποτακτική ενεστώτα (ή παρακειμένου)

Απόδοση: υποτακτική ενεστώτα (ή παρακειμένου)

π. χ. si hoc dicat, erret (= Αν [τυχόν] πει αυτό το πράγμα, θα κάνει λάθος): υπόθεση δυνατή ή πιθανή.

σημείωση: η υποτακτική του ενεστώτα (ή παρακειμένου) της λατινικής αντιστοιχεί στη δυνητική ευκτική της αρχαίας ελληνικής.

Σχηματικά:

Υποθετικοί λόγοι			
Εισάγονται: si, nisi			
Είδος	Εκφέρονται		
1 ^ο ανοιχτή υπόθεση	Υπόθεση: οριστική οποιουδήποτε χρόνου Απόδοση: οποιαδήποτε έγκλιση		
2 ^ο υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα	Υπόθεση: υποτακτική παρατατικού Απόδοση: υποτακτική παρατατικού	}	για το παρόν
	Υπόθεση: υποτακτική υπερσυντελικού Απόδοση: υποτακτική υπερσυντελικού	}	για το παρελθόν
3 ^ο υπόθεση δυνατή ή πιθανή	Υπόθεση: υποτακτική ενεστώτα (ή παρακειμένου) Απόδοση: υποτακτική ενεστώτα (ή παρακειμένου)	}	για παρόν-μέλλον

Ημερομηνία τροποποίησης: 07/11/2011